

UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Pedagogika

PPPD 041

studijní opora kombinovaného studia

Ortotik-protetik

PhDr. Kamil Kotlík, Ph.D.

kotlik@ftvs.cuni.cz

2020

Tematické plány kombinovaného studia

PEDAGOGIKA povinný předmět

Anotace:

Předmět tvoří univerzitní základ teorie a praxe edukačního procesu v přípravě studentů oboru ortotik-protetik. Předmět podává ucelený přehled jednotlivých historických i současných edukačních koncepcí a osvětluje postavení jedince v současné společnosti. Zároveň se předmět Pedagogika dotýká problematiky komunikace, a to především ve vztahu ke komunikaci s osobami s hendikepem. Důležitou součástí předmětu je i problematika ontogeneze člověka. Výuka předmětu je rozdělena na kontaktní část a distanční část. Kontaktní část zahrnuje celkem 3 přednášky, distanční pak samostudium s využitím Moodle kurzu Pedagogika (<https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=6662>).

Požadavky na klasifikovaný zápočet:

- písemný test, v případě druhého či třetího pokusu ústní zkoušení

Studijní literatura

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.
Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.
Jansa, P., Dovalil, J. et al. *Sportovní příprava*. Praha: Q – Art, 2009.
Kasper, T., Kasperová, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4.
Průcha, J. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.
Svoboda, B. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum 2008. ISBN 978-80-246-1358-1
Švarcová, I. *Základy pedagogiky*. Praha: VŠCHT, 2008 ISBN 80-7080-690-6.

Doporučená literatura

Jansa, P., Válková, H. et al. *Uplatnění absolventů studijního programu TVS na trhu práce v České republice*. Praha: UK FTVS, 2008. ISBN 978-80-86317-57-1
Průcha, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
Satirová, V. *Knihy o rodině*. Praha: Práh, 2006 ISBN 80-7252- 150-0
Veteška, J. *Přehled andragogiky*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.
Zášková, H. *Educational & didactic communication 2014*. Bratislava: Didaktis, 2015. ISBN 978-80-8166-004-7.

Kontaktní část výuky (3x 90 minut):

1. Význam pedagogiky v kontextu současného společenského vývoje, historické kořeny vzniku pedagogiky, základní pedagogické pojmy, členění pedagogiky jako vědního oboru, struktura edukačních procesů
2. Faktory vývoje a ontogeneze člověka, rodina, sociální skupina a společnost jako výchovné instituce, sportovní aktivity jako významný edukační prostředek, základy pedagogiky sportu
3. Etické základy mravní výchovy, komunikace z pohledu pedagogiky, základy pedagogické diagnostiky

Distanční část výuky:

Hlavní oporou pro distanční část kombinované formy výuky je kurz Pedagogiky v prostředí Moodle. Konkrétní kurz je dostupný pod odkazem <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=6662> a obsahuje celkem 14 témat (prezentací) doplněných autotesty, kompendiem testových otázek, užitečnými odkazy, literaturou atd. V případě nejasností je možno konzultovat problém s vyučujícím pomocí e-mailu, Moodle či formou přímé konzultace elektronicky (Zoom, Skype atp.) i osobně.

Základní témata a kontrolní otázky (nebo úkoly) vztahující se k problematice:

1. Význam pedagogiky v kontextu současného společenského vývoje a základní pedagogické pojmy

Literární zdroje:

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.
Průcha, J. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.
Švarcová, I. *Základy pedagogiky*. Praha: VŠCHT, 2008. ISBN 80-7080-690-6.
Veteška, J. *Přehled andragogiky*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.

Klíčová slova: výchova, vzdělání, vzdělávání, edukace, andragogika,

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Jaký vztah má pedagogika k ostatním oborům?
2. Jaká je základní struktura pedagogických podoborů?
3. Jaký význam má celoživotního vzdělávání?
4. Jaké jsou hlavní znaky pedagogiky?
5. Jaké jsou trendy moderní pedagogiky?
6. Co jsou to tzv. edukační konstrukty?

2. Historické kořeny vzniku pedagogiky

Literární zdroje:

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.
Kasper, T., Kasperová, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4.
Průcha, J. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.
Kasper, T., Kasperová, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4.

Klíčová slova: kalokagathia, rytířská výchova, pedocentrismus, pragmatismus

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Jak probíhala výchova a vzdělání v antice?
2. Jaké role plnily rytířské školy, církevní školy, scholastika a středověké univerzity?
3. Jaké znáte významné pedagogy z období renesance? Stručně porovnejte jejich myšlenky věnující se pedagogice.
4. Co znamená pragmatická pedagogika?
5. Co je to tzv. herbartismus?

6. Jaké znáte alternativní školy a v čem se jednotlivé koncepce od sebe odlišují, resp. na co se zaměřují?
7. Jaké byly přínosy M. Tyrše a Sokola pro sport, tělesnou výchovu i českou společnost?
8. Čím se zabývá olympijská výchova?

3. Faktory vývoje a ontogeneze člověka

Literární zdroje:

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.
Jansa, P., Dovalil, J. et al. *Sportovní příprava*. Praha: Q – Art, 2009.
Svoboda, B. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum 2008. ISBN 978-80-246-1358-1.

Klíčová slova: ontogeneze, vývoj, dětství, pubescence, adolescence, dospělost

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Co je podstatou vývoje a jaké jsou jeho znaky?
2. Co víte o genetické podmíněnosti výchovy?
3. Co byste zařadili mezi funkcionální a co mezi intencionální vlivy působící na vývoj člověka?
4. Popište periodizaci lidského života z pohledu ontogeneze.
5. Určete jednotlivá senzitivní období v ontogenetickém vývoji člověka a popište, čím jsou typická.

4. Základy učení

Literární zdroje:

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.
Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.

Klíčová slova: učení, motorické učení, kognitivní učení, sociální učení, paměť

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Popište základy procesu vyučování.
2. Jaká je podstata procesu učení, uveďte základní druhy učení a stručně je popište.
3. Co je principem motorického učení?
4. Jaké znáte fáze motorického učení a čím jsou typické?
5. Vyjmenujte a popište jednotlivé fáze paměťového procesu.
6. Jaké znáte druhy paměťového útlumu?

5. Základy pedagogiky sportu

Literární zdroje:

Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.
Jansa, P., Dovalil, J. et al. *Sportovní příprava*. Praha: Q – Art, 2009.
Svoboda, B. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum 2008. ISBN 978-80-246-1358-1

Klíčová slova: výchova, trenér, sportovec, kariéra, sportovní družstvo, znevýhodnění, poklesky

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Jakou roli sehrává sport jako prostředek výchovy?
2. Jaké jsou předpoklady a požadavky na trenérskou profesi v České republice?
3. Jakým způsobem se odráží náročný trénink na osobnosti jedince v individuálním a kolektivním sportu?
4. Jaké znáte typologie trenérů?
5. Jaké časté poklesky je možné sledovat u současných sportovců?
6. Jaké znáte fáze sportovní kariéry a čím jsou typické?
7. V jakých sportovních odvětvích mohou sportovat lidé s protetikou náhradou?
8. Jaké znáte sporty, které mají speciální úpravu pro znevýhodněné osoby?

6. Komunikace z pohledu pedagogiky

Literární zdroje:

Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.

Zášková, H. *Educational & didactic communication 2014*. Bratislava: Didaktis, 2015. ISBN 978-80-8166-004-7.

Klíčová slova: komunikace, sport, sociální skupina, interakce

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Jak se člení komunikace z pohledu pedagogiky?
2. Jaké funkce má verbální a jaké neverbální komunikace?
3. Co je to řečový registr?
4. Jaká specifika má komunikace ve stresových situacích?
5. Jaká jsou specifika komunikace mezi žákem a učitelem a jaká mezi sportovcem a trenérem?
6. Vysvětlete metodu ADI?
7. Jak se v současnosti proměňuje lidská komunikace?
8. Jaké znáte interakční styly ve vyučování?

6. Etické základy mravní výchovy

Literární zdroje:

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.

Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.

Svoboda, B. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum 2008. ISBN 978-80-246-1358-1

Klíčová slova: etika, morálka, mravní norma, stadia morálního vývoje, hodnoty, deviace

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Vysvětlete pojmy etika a morálka. Co je mravní a co je morální?
2. Co je podstatou mravní výchovy – jaké jsou cíle, úkoly a obsah?
3. Jaké jsou fáze procesu mravní výchovy?
4. Jaké jsou metody mravní výchovy?
5. Popište stadia morálního vývoje podle Kohlberga.
6. Co je to rozvolňování mravní normy a jak se v současnosti projevuje?
7. Co je to hodnotový systém a jak se tvoří?

7. Rodinná výchova

Literární zdroje:

Dvořáček, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.
Průcha, J. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.
Satirová, V. *Kniha o rodině*. Praha: Práh, 2006. ISBN 80-7252-150-0.

Klíčová slova: rodina, dítě, výchova, tresty

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Jaká je společenská funkce rodiny?
2. Jaké druhy rodin je možné rozlišovat?
3. Jaký význam má pro dítě uspokojivý vývoj v rodině?
4. Jaké jsou vhodné a nevhodné způsoby odměňování a trestání?
5. Jak se v současné době mění pojetí rodiny v české společnosti?

8. Pedagogická diagnostika

Literární zdroje:

Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.
Svoboda, B. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum 2008. ISBN 978-80-246-1358-1

Klíčová slova: kategoriální systémy, škálování dotazování, testy, odborné posuzování, data

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky či vyřešte úkoly:

1. Jaké metody lze využít v pedagogickém výzkumu?
2. Vysvětlíte principy pozorování a zhodnoťte jeho interpretační možnosti.
3. Jaké jsou principy metody dotazování?
4. Jaké jsou možnosti měření v pedagogice?
5. Co je v pedagogice experiment a jaké má náležitosti?
6. Vysvětlíte, jak se konstruují jednotlivé škály a k čemu se v pedagogice využívají?
7. Vysvětlíte princip odborného posuzování.
8. Vysvětlíte problém metrizace v pedagogice.

10. Zvláštnosti sportovní přípravy dětí

Literární zdroje:

Jansa, P. et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 9788024639864.
Jansa, P., Dovalil, J et al.. *Sportovní příprava..* Praha: Q-art, 2009. ISBN 978-80-903280-9-9
Svoboda, B. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum 2008. ISBN 978-80-246-1358-1

Klíčová slova: senzitivita, pohybové schopnosti, metody, děti, mládež, trénink

ÚKOLY PRO STUDENTY: Zodpovězte kontrolní otázky:

1. Jaké jsou věkové kategorie pro soutěžní sportovní aktivity?
2. Co patří do diagnostiky pohybových předpokladů?
3. Na jakých principech je založen trénink dětí?
4. Jaké faktory je v závislosti na věku a rozvoji pohybových schopností třeba mít na zřeteli a respektovat?